

Aprindeți Darul Lui Dumnezeu...

— Meditații pentru preoți —

De *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Episcopul Aradului.

Meditația I.

— Darul sacramental și rugăciunile dela hirotonire. —

Cunoscătorii tainelor naturii ne spun că pe coamele munților înalți, — cum sunt Carpații și Alpii, — nimic nu este mai frumos și mai admirabil decât crestele acoperite cu zăpadă vecinică, când ele strălucesc în lumina soarelui, fiind și indicatoare pentru cei ce ar pierde drumul. Această zăpadă este foarte frumoasă și foarte utilă până când rămâne pe vârful muntelui, dar devine înspăimântătoare și amenințătoare din clipa în care cea mai mică adiere a vântului desprinde o mică pătură de zăpadă și aceasta căzând, crește ca o lavină. Păduri întregi se prăbușesc de forța lavinei.

Așa este și cazul preotului, pe care Hristos Domnul l-a trimis, precum și Hristos Domnul a fost trimis de Tatăl. Precum zice fericitul Augustin, minunată demnitate are preotul, pentru că în mâinile lui se întrupează Fiul lui Dumnezeu ca în sânul binecuvântatei și sfintei Fecioare Maria. Curățenia, zelul și sfințenia lui sunt minunate ca zăpada și strălucesc ca aceasta, până când stau la înălțime, iar poporul ia pildă binecuvântată dela el, dar un preot căzut dela înălțimea lui distruge cu o putere irezistibilă tot ceea ce este bun în sufletul poporului. Păgubitoare este și lăncezeala și orice pildă rea a preotului, dând naștere zicalei: „cum e turma așa e și păstorul“.

Dumnezeu să ferească națiunea română de preoți răi și noi nădăjduim că cu ajutorul lui Dumnezeu nici nu vom avea preoți răi. Dar

nu ajunge să operăm numai cu nădejdi. În cuvântarea mea de instalare în scaunul episcopesc al Aradului, înainte cu opt ani și jumătate (12 Iulie 1925) am promis că împreună cu preoții mei voi căuta să reinviez chipul lui Dumnezeu în sufletele adormite, să alungăm amăgirile diavolești, să combatem răsăful bogățiilor, coborând pe Hristos între noi, în familie, în sate, în viața de stat, în obiceiurile noastre, în moravurile și în toate instituțiile noastre.

Imi dau perfect seama, că lumea cere mai întâi dela noi ca să avem pe Hristos și de aceea trebuie să mă ostenesc ca mai întâi preoții mei să aibe lumina necesară, cunoștințele de lipsă și bucuriile Evangheliei. Prin publicarea acestor meditații caut a satisface cel puțin în parte acestui scop, pentru a aprinde zelul preoțesc, pentru a cunoaște iubirii mei preoți și toți preoții români ortodocși și prin prizma muncii mele de acum, pompa și frumuseța credinței noastre strămoșești și armonia sublimă a lucrurilor divine. Voiesc ca preoții să fie mai conștienți de focul darului preoțesc, mai zeloși, ca apoi să fie și mai plini de duh în a predica, la taina pocăinței, simțind ecouri cerești în sufletele lor. Voiesc să am convingerea că am făcut și această încercare în via Domnului, cu scopul ca preoții la rândul lor să facă a trăi Hristos în sufletul credincioșilor.

Isbuti-voiu oare? Dumnezeu știe! Dar știu sigur un alt lucru: că precum nu este bine să lăsăm pe alții să meargă în largul mării și de acolo să culeagă mărgăritarele alese, iar noi

să rămânem la scoicile fără preț de pe țarm, — așa nu este bine să lăsăm pe preoți a gusta și vedea prea puțin bunătatea lui Dumnezeu că i-a învrednicit să fie preoți. Fericitul Augustin zicea după conversiunea sa: „*Tardus amor!*“ iubire târzie! Târziu am cunoscut pe Dumnezeu care m'a ales să fiu crainicul Lui!!

Nu doresc, frați preoți, ca voi, cari aveți poate mai puțină râvnă decât altă dată, sau aceeași râvnă ca și în trecut, să nu sporțiți întru zel și să nu jertfiți chiar mai mult ca până acum pentru triumful Evangheliei lui Hristos. De aceea zic fiecăruia dintre voi cu cuvintele sfântului Pavel: „*Iți aduc aminte ție, ca să aprinzi Darul lui Dumnezeu, care este întru tine prin punerea mânilor mele*“ (II. Tim. 1 v. 6). Dumnezeescul Pavel a scris aceste cuvinte în ultima sa epistolă, după o îndelungată activitate apostolică, nu cu mult înainte de moartea sa, ba chiar în preajma morții sale mucenicești. A adresat aceste cuvinte ucenicului său Timotei, care de origină era din Lystra, în provincia Likaonia din Asia Mică. Tatăl său era păgân, iar mama sa a fost din neam iudaicesc. Pe bunica lui o chema Loida, iar mama lui era Eunichia, pe cari apostolul Pavel în epistola a doua către Timotei le laudă pentru credința lor (II. Tim. 1 v. 5). Aceste două femei au trebuit să fie foarte credincioase și Timotei a crescut în cucernicia iudaică, pentru că Pavel spune că Timotei știa din pruncie sfintele Scripturi. (II. Tim. 3 v. 15).

Sf. Pavel a încreștinat pe bunica lui, pe mama lui și pe el, încă cu prilejul primei călătorii misionare, iar la a doua călătorie misionară venind în Lystra, l-a luat cu sine ca însoțitor. Când Pavel s'a dus în Atena, Timotei a rămas cu Sila în Bereea (Fapte 17 v. 14), iar mai târziu a urmat acolo pe Pavel. Din Atena Timotei fu trimis la Tesalonic să întărească și mângăie în credință pe creștini (I. Tes. 3 v. 1). I-a și mângăiat și adus lui Pavel vești bune despre credința Tesalonicenilor. (I. Tes. 3 v. 1). Mai târziu este trimis de Pavel în Macedonia, de unde s'a dus în Corint. (I. Cor. 4 v. 17). La Corint s'a mai dus și ca însoțitor al Sfântului Pavel, pe care l-a întovărășit și la reîntoarcere spre Ierusalim.

Mai târziu îl aflăm pe Timotei în Roma, în apropierea lui Pavel cel „legat“, ba și el însuși a fost întemnițat odată, căci în epistola către Evrei (13 v. 23) zicea Pavel că Timotei este acum „liber“. După întâia arestare a sfântului Pavel mai știm despre Timotei că Pavel l-a lăsat episcop în Efes (I. Tim. 1 v. 3; I. Tim. 4 vers 14). Când Pavel este pentru a

două oară arestat în Roma, apostolul neamurilor dorește ca Timotei să vină la el în Roma. (2 Tim. 4 v. 21). Numai din tradiție mai cunoaștem faptele lui următoare și mai ales faptul că a muncit până la moarte ca episcop al Efesului¹⁾.

Episcopul Timotei era o fire bolnăvicioasă. La I cor. 16 v. 10 se spune: „*Iar de va veni Timotei, socoliți să fie fără frică la voi*“. El a crescut în cucernicie, s'a învrednicit de prietenia personală a marelui apostol, a fost și închis în temniță pentru Evanghelia lui Hristos, deci era un luptător bine pregătit și totuși Sfântul Pavel îi zice: „*Iți aduc aminte ție, ca să aprinzi darul lui Dumnezeu*“. Cu atât mai mult ne sună și nouă aceste cuvinte.

Sfântul Pavel voia să spună ucenicului său Timotei: Eu știu și cunosc cât de grea este situația ta și cât de grele probleme ai de rezolvit. Tu ai nevoie de încurajarea mea și de sfatul meu și de aceea iată îți dau ție prin această sprijinul meu!

Sfântul Pavel cunoștea bine împrejurările din Efes, căci întemeiasse acolo o frumoasă și înfloritoare comunitate creștină, pentru care mult a muncit și a luptat cu izbândă. Rezultatele activității lui erau uimitoare, căci s'a răsculat împotriva lui Dimitrie argintarul, care își vedea nimicită activitatea sau mai bine zis meseria lui de făcător de chipuri cioplite. Cine să mai fi cumpărat statuetele lui, dacă atâția păgâni se făcuseră creștini? Chiar viața lui Pavel era primejduită acolo, în Efes. Iată pentru ce Pavel cunoscând greutățile locale din Efes, îi aduce aminte lui Timotei de darurile sacramentale ale preoției și episcopatului, încurajându-l!

Darul sacramental exista în sufletul lui Timotei, actul sfințitor al tainei lucrase asupra sufletului său, caracterul indelebil îl avea, el mijea în sufletul său, dar el, Timotei uitase poate pe o clipă de prezența lui, nu se gândea destul de profund și de des la puterea aceluia dar, care trebuie și pe un slujitor al sfintelor taine să-l îndemne la mai multă desfășurare de energie, la mai multă exercitare a virtuților ce se cheamă oare-cum, ca să impodobască sufletul unui preot. Acest dar sacramental ni-s'a dat nouă, tuturor preoților. El ni-s'a dat nouă cu prisosință, preoților darul preoției, diaconilor al diaconiei, episcopilor cel al episcopiei.

Credincioșilor simpli le-a dat daruri, cari nu sunt una cu darul preoției, dar pe cari și

¹⁾ Dr. Max Mainertz: Die Pastoralbriefe des heiligen Paulus Bonn 1921 p. 7-8.

un preot poate să le aibe. Omul cunoscându-și puterea de cunoștință, cunoaște lucrurile, stelele și munții, mările și râurile, arborii și animalele. Omul poate să le iubească și să le urască, să le apropie și să le depărteze.... Bucuria și durerea, iubirea, liniștea, turburarea, îi produc diverse sentimente. Dar Dumnezeu ne-a dat tuturor darul cel mai prețios: de a cunoaște pe Dumnezeu, de a ne închina și a ne devota Lui! Și când acest Dumnezeu a rânduit anume oameni, în suflul cărora să strălucească mărirea Lui și ca model pentru alții, când Dumnezeu a ales anume oameni cari să-i aducă lui serviciu special, acestor oameni, preoților săi, le-a dat și darurile, cari să-i îndemne a le pune în lucrare, a fi mai activi, a nu avea frică de oameni, având ei puteri supra-naturale. Insuș apostolul, îndată ce îndeamnă pe Timotei să aprindă darul lui Dumnezeu, zice: „Că nu ne-a dat nouă Dumnezeu duhul fricei, ci al puterii și al dragostei și al întregii înțelepciuni“ (II Tim. 1 v. 7).

Fraților,

a) Și nouă, slujitorilor Altarului ne-a dat Dumnezeu acest dar și astfel nu trebuie să ne temem de oameni în exercițiul chemării noastre. Dumnezeu ne dă nouă putere prin Duhul sfânt, căci zice Pavel apostolul Domnului: „Că nu este în cuvânt împărăția lui Dumnezeu, ci întru putere“ (I Cor. 4 v. 20). Ori putere am primit noi prin taina preoției. Plini de curaj vin candidații de preoție și, înainte de a primi darul preoției, fac în sfânta Biserică, următoarea declarație solemnă:

Subsemnatul.....candidat de preoție declar înaintea lui Dumnezeu, a Prea Sfințitului meu Stăpân, Domnul Dr. Grigorie Gh. Comșa, Episcopul Eparhiei Aradului, că dorind a mă învrednici de darul preoției pentru biserică cu hramul.....

din comuna....., nu am în vedere decât a lucra pentru mântuirea sufletească a turmei duhovnicești mie încredințată. Voiu conforma viața mea cu învățăturile Sfintei Evanghelii, ale Sfinților Apostoli și cu toate canoanele și învățăturile sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe. Nu voiu uita nici odată în viața mea cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care cere ca preotul să fie fără prihană, bărbat al unei femei, priveghetor, treaz, cumpătat, ospitalier, învățător, nu bețiv, nu bătăuș, nu râvnitor de câștig urât, ci blând, nesfadnic, nelacom, bine chivernisindu-și casa sa. Căci cine nu știe a-și chivernisi casa sa, cum va îngriji de Biserică lui

Dumnezeu? (I. Timotei III 2—6.) Declar în sfârșit, că întru toate voi fi supus și ascultător Chiriarhului meu, Prea Sfințitului Episcop și dispozițiilor privitoare la Biserică și cler, ale Sfântului Sinod al sfintei noastre Biserici ortodoxe Române, precum și M. S. Regelui Carol al II-lea și legiuitorilor săi urmași și legilor țării ca și toți cetățenii statului român.

„Așa să-mi ajute Dumnezeu în cariera mea preoțească“.

Cum vedem cu bucurie, cu fermă hotărâre a făgăduit candidatul că nu va avea în vedere decât mântuirea turmei și va avea calitățile unui bun păstor sufletească. Nu cu duhul fricei a declarat acestea, ci cu îndrăzneala celui hotărât să lupte, iar când s'a plecat în genunchi a știut că cetele ingerilor încă se roagă împreună cu episcopul: „Dumnezeescul dar, care totdeauna pe cele neputincioase vindecă și pe cele lipsite împlinește, săvârșește pe precucerul Diacon (N) întru Presbiter, să ne rugăm dar pentru dânsul, ca să vie asupra lui darul întru tot sfântului Duh“. Iar apoi episcopul s'a rugat pentru el ca „întru petrecere fără prihană și întru neclătită credință să primească acest mare dar al sfântului Duh“.

În rugăciunea următoare s'a rugat apoi episcopul pentru ca presbiterul să se facă vrednic prin darul sfântului duh: „a sta fără prihană înaintea jertfelnicului Tău, a propovedui Evanghelia împărăției Tale, a lucra cu sfințenie cuvântul adevărului Tău, a aduce Ție daruri și jertfe duhovnicești, a înoi pe poporul tău prin baia nașterii de a doua...“. Deci fiecare preot știe ce anume daruri a primit în taina preoției iar la primirea duhovniciei episcopul s'a rugat ca Dumnezeu să ajute preotului a nu pierde nici una din oile cuvântătoare încredințate lui și să fie pildă credincioșilor. Apoi i s'a dat darul de a lega și a deslega canoniceste greșelile creștinilor cari cu pocăință vin la el.

Conștient de această putere, preotul numai atunci va fi, dacă își va aduce aminte cât de mai multe ori de rugăciunile dela hirotonire.

b) Conștient de această putere, preotul trebuie să simțească imboldul de a lucra cu duhul dragostei. Acest duh al dragostei trebuie să meargă până la împlinirea cuvintelor: „Râvna casei tale m'a mâncat pe mine“ (Ps. 68 v. 10). Mântuitorul prin pilda Sa ne arată că după ieșirea în activitatea publică nu s'a mai întors în atelierul din Nazaret, ci a dovedit că acolo unde este comoara sa, este și inima Sa (Mat. 6 v. 21). Incepând propoveduirea Sa nu uită a spune: „Nu vă grijiți zicând: ce vom mânca, sau ce vom bea, sau cu ce ne vom îmbrăca“.

Căci Domnul avea numai pe Tatăl și sufletele, învățând și mângăind și jertfindu-se pentru mântuirea oamenilor. Neîncetat aleargă când în apropierea Hermonului, când la lacul Genezaretului, străbate Galileia, Cana, Betsaida, apoi străbate Iudeea și cunoaște fiecare loc al Ierusalimului. Din dragoste s'a jertfit, ca și noi dragoste să avem către El.

c) Având putere și dragoste, vom face minuni având și duhul întregii înțelepciuni. Despre acest duh al înțelepciunii grăiește marele și dumnezeescul apostol Pavel, când spune: „Și cuvântul meu și propoveduirea mea nu era întru cuvinte îndemnătoare ale înțelepciunii omenești, ci întru arătarea Duhului și a puterii; Ca credința voastră să nu fie întru arătarea oamenilor, ci întru puterea lui Dumnezeu” (I Cor. 2 v. 4—5). Da, întru puterea lui Dumnezeu, care covârșește înțelepciunea omenească, aduce binecuvântare, pace și liniște în suflete.

Rugămu-Te, Doamne Iisuse Hristoase, ca darul dat preoților Tăi și cu puterea Ta să-I aprinzi în sufletele celor ce slujesc Ție, Amin.

(Va urma).

O Aniversare.

Dr. Teodor Botiș împlinește 60 de ani.

În ziua de 17 cr. Soc. Academică „Episcopul Grigorie” a studenților dela Academia Teologică ort rom. din Arad, a sărbătorit pe președintele ei onorific, Dr. Teodor Botiș, cu o cazia împlinirii a 60 ani din viață.

La serbare a participat P. S. Sa Episcopul Grigorie, cu consilierii și funcționarii Censiliului eparhial și corpul profesoral al Acad. Teologice. Serbarea ia un caracter festiv.

La ora 12. a. m. Se începe desfășurarea programului. Studenții cu inimile palpând așteaptă în Aula Academiei apariția „Sărbătoritului” și a distinșilor oaspeți. Clipa mult așteptată și anunță sosirea prin murmurul frenetic: „Vine Prea Sfințitul” Liniștea tremurândă a studenților este întreruptă de scârțâitul ușei, care și deschide maiestros brațele, pentru a primi întreg cortegiul sărbătorec. Un „Mulți ani Stăpâne” transformă Țluzia anterioară în adevărată realitate, primind drept recompensă binecuvântarea Stăpânului.

Președintele Soc. Dl. Tudor Demian, înconjurat de o atmosferă entuziastă, sacadat de aureala lumii noi și a elanului său fineresc, vorbește în felul următor:

Prea Sfințite Stăpâne!

Prea Cucernice Părinte Rector!

Prea Cucernici Părinți!

Colegi!

Suntem fericita generație de tineri studiosi, în-

vrednicită de pronia cerească să vadă pe „Părintele lor sufletesc”, împlinind 60 de ani din viața pământescă, viață prestată în totalitatea Ei credinței străbune.

Vrednic urmaș al predecesorilor dela „Institutul Teologic”, cari decenii de rând au fost făclia luminaătoare în întunerecul neștiinței și glasul armonios al redesteptării conștiinței naționale, împotriva intoleranței nesățioșilor asupritori, — cu demnitate ați străbătut calea lor bătătorită și plină de spini presărați de ireductibila formulă a absolutismului Austro Ungar „Divide et impera!”

În manifestările Prea Cucerniciei Voastre de până aci, — manifestări cari cuprind nestimate de mare preț pentru creștinătatea română, — n'ați ezitat nicio dată a le urma dezideratele preconizate de dânsii deziderate a căror finalitate înălțătoare nu era alta, decât reîmprospătarea forțelor latente, cari zăceau de secole în sânul poporului nostru și așezarea lui pe o treaptă egală cu a celorlalte națiuni din faimoasa gîntă latină.

Crescut în Duhul Credinței dreptmăritoare, ați știut să însuflați această credință pentru decenii, în inimile generațiilor de teologi, cari cu drag vă priveau în mijlocul lor.

N'ați fost numai profesorul rigid, care să se mulțumească numai cu predarea adevărilor de credință, ci îngrijorat de valorile furtunoase ale Antichismului și inspirat de o psihologie și moralitate profundă, v'ați pogorât în infimătatea celor ce se pregăteau pentru misiunea de apostoli ai „Cuvântului Dumnezeiesc”, căutând să cunoașteți ideile cari animă sufletele lor tinere și vijelioase. Prin sfaturi prea înțelepte, ați îndreptat generațiile de teologi pe drumul bătătorit de toți aceia, cari numai prin jertfă desinteresată au menținut credința străbună, împotriva tuturor vicisitudinilor cotropitoare, venite prea cu nemiluita asupra neamului și bisericii române.

Posterioritatea ni-e drept martoră! Intocmai prea luminaților cărturari din vremurile de restriște, cari cu peana într'o mână și cu crucea în cealaltă, au crescut caractere de granit, pe cari să se poată răzima temelile credinței strămoșești, tot astfel și Prea Cucernicia Voastră, ferm convins, că fără de un cler luminat nu se poate purta cu succes deplin lupta împotriva stăpânului întunerecului acestui veac, ați căutat ca toți aceia cari treceau prin mâinile P. C. V. Să iasă înarmați cu armele cele mai perfecționate, la lupta la care s'au înrolat. Iar ca să le dați impulsul necesar, ați premers întotdeauna cu munca și exemplul binevoitor.

Pentru aceea și noi, cari avem fericita ocazie să Vă fim alături când vă sărbătoriți pentru a 60 oară ziua nașterii, nu putem rămâne nepăsători față de acela care mai bine de trei decenii a fost sufletul mișcării dela acest Institut. Noi cari peste puțin timp vom ieși depe băncile acestei școli, Vă asigurăm, că

vom duce în parohiile încredințate nouă spre păstorie, dragostea, munca și devotamentul arătat față de noi. Nu vom uita că astăzi în epoca anarhismului și a indiferentismului religios, datorința noastră de căpetenie este după cuvintele apostolului Pavel: „Să privim la sfârșitul vieții înaintașilor noștri și să le urmăm credința”, apărând patrimoniul încredințat nouă prin atâtea jertfe. Nu vom uita nici memorabilele cuvinte pe care ni le-ați repețit de atâtea ori și cari concretizează în sine misiunea de apostol al satelor: „Preoția este o jertfă perpetuă pe altar, o lumină, care arde până se stinge”, cuvinte înfipite pentru întreaga viață în inimile noastre.

Iar drept recunoștință pentru râvna arătată față de noi, primiți acest stilou, nu ca o răsplată, ci ca un simbol al dragostei și devotamentului ce Vă păstrăm. Fie ca acest stilou, care este o concretizare a dragostei fiecăruia din cei prezenți, să Vă amintească mereu de aceia cari cu duioșie se vor gândi la clipele petrcute în această sf. Instituție. Fie ca de sub peana lui măiastră, să răsară o nouă operă nemuritoare pentru posteritate. Fie ca bunul Dumnezeu să Vă răsplătească din belșug munca P. C. V. dăruindu-Vă sănătate într-un mulți ani.

Sfârșitul discursului e răsplătit de repetate aplauze îndeosebi gestul predării cadourilor — de către D-șra Margareta Herțeg și Dl. Președinte — simbolul recunoștinței întregii studențimi. Acordul aplauzelor este stacat întrerupt de: „Mulți ani trăiască”, executat de corul soc. condus de studentul Ionel Farca. După terminarea cântării, din mijlocul coriștilor apare înaintea „Sărbătoritului” un student, celind însuflețit: „Dedicația” de stud. P. Bogdan.

După executarea simțită a corului: „Imn ocazional”, vorbește din partea corpului profesoral Părintele prof. Dr. Nicolae Popoviciu, care prin erudiția omului de știință a reușit să captiveze întreaga asistență asupra următoarelor cuvinte:

*Prea Sfințite Părinte Episcop,
Prea Cucernice Părinte Rector,
Prea Cucernici Părinți,
Iubită Tinerime,*

Participăm și noi, profesorii Academiei Teologice cu tot respectul și cu toată dragostea la sărbătorirea D-Voastră de astăzi, Prea Cucernice Părinte Rector, când împliniți 60 de ani de viață pământească creștinească și când puteți privi cu cea mai deplină mulțumire sufletească la cei 33 de ani de activitate mănoasă și plină de roade în viața acestei școale, a Eparhiei noastre și a neamului nostru.

Dacă sufletul unui om, care a văzut 60 de primăveri poate fi pătruns și de oarecare sentimente de melancolie și de câțva tristețe, apoi noi, cari Vă cunoaștem, credem și dorim ca în sufletul D-Voastră să prevaleze astăzi simțământul de mulțumire că V'ați dat

toată contribuția pentru realizarea scopurilor ideale, în al căror serviciu ați intrat din tinerețea D-Voastră.

Acum aveți dreptul să priviți cu cea mai deplină mulțumire sufletească la falanga puternică a celor 33 de serii de absolvenți ai acestei școale, cari au răspândit pe întinsul întregii noastre Eparhii și departe peste hotarele ei sămânța idealului creștin, al iubirii de lege și de neam infiltrat în sufletele lor din resorturile cele mai curate ale sufletului D-Voastră.

Aveți dreptul să priviți cu mândrie la atâtea personalități de seamă ale vieții noastre publice, bisericesti și naționale, cari au plecat pe drumul greu al vieții cu merindea sufletească dată de D-Voastră, prin care s'au înălțat la locuri de seamă și de cinste în ierarhia elementelor celor mai de valoare ale Bisericii și neamului nostru.

Aveți dreptul să priviți îndărăt cu toată satisfacția sufletească la vrednica D-Voastră activitate pe terenul literar științific. Cel mai înalt for al vieții literare și științifice din țara noastră, Academia Română, V'a consacrat competența D-Voastră în domeniul științei istoriei bisericești.

Ați răspândit cultura națională în masele largi ale poporului nostru din județul Arad în calitate de președinte al Despărțământului Arad al celei mai vechi și mai răspândite Asociații culturale a noastră „Astra”, iar în calitate de președinte al Secției Arad a Asociației Profesorilor secundari cu necontestata D-Voastră autoritate ați cimentat raporturile de solidaritate colegială dintre membrii Corpului didactic secundar din orașul nostru.

Ați fost și sunteți un sfetnic desinteresat și cu largi vederi al Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop în conducerea Eparhiei în calitate de consilier eparhial, după ce atâtea ani de rând ați servit în aceeași calitate și cu același desinteres pe timpul înaintașilor Prea Sfinției Sale.

Clerul Eparhiei noastre, recunoscând valoarea însușirilor D-Voastră de îndurător priceput în viața bisericească, V'a dat de atâtea ori încredințarea să-l reprezentați în Adunarea Eparhială, iar poporul din acest județ în anii trecuți și-a depus în D-Voastră încrederea să-l reprezentați în cea mai înaltă corporațiune legislativă, în Senatul Țării.

Dar mai presus de toate aveți dreptul să priviți cu bucuria părintelui la creșterea, înflorirea și evoluția tot mai ascendentă a acestei școale, a Academiei noastre Teologice, care după mai bine de un secol de viață a ajuns la ceea ce este astăzi, la prestigiul și rolul ei recunoscut de toți factorii cu cădere ai Bisericii noastre. Acest rol și prestigiu școala noastră în parte foarte mare îl datorește muncii D-Voastră statornice și cu țeluri bine definite de mai bine de trei decenii, în care timp îndelungat V'ați depus toate energiile

sufletului D-Voastre adânc pătruns de importanța covârșitoare ce o are pregătirea viitorilor păstori suflători ai poporului nostru credincios în viața noastră bisericească.

Această activitate atât de multilaterală, inspirată totdeauna de cel mai curat duh creștinesc ortodox, și care activitate a umplut viața D-Voastre zi de zi în curs de 33 ani Vă dă dreptul să ziceți împreună cu Sf. Ap. Pavel: „Luptă bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit, acum mi s'a gătit cununa dreptății, pe care mi-o va da mie Domnul, judecătorul cel drept“.

P. C. Păr. Rector, Dați-ne voie ca la această etapă a călătoriei D-Voastre din această viață să venim și noi, colaboratorii D-Voastre, mai bătrâni și mai fineri, să ne bucurăm la vederea roadelor reale ce le-a dat cele mai mult de trei decenii de viață închinată de D-Voastre Bisericii și neamului, și totodată să ne exprimăm și mândria noastră că însuși capul Eparhiei noastre, Prea Sf. S. Păr. Episcop, a venit aici ca prin prezența Prea Sfinției Sale și a sfințitorilor săi înalți să exprime recunoașterea valorii înalte pe care o reprezentați în ansamblul vieții obștești.

Cu inimă curată și cu dragostea neprihănită a fraților conlucrători în acelaș ogor spiritual rugăm din tot sufletul nostru pe alotputernicul D-zeu ca să Vă lungească firul vieții până la adânci bătrânețe, să Vă dea puterea fizică necesară și să Vă mențină facultățile sufletești în deplină vigoare, pentruca și de acum înainte să puteți îndrepta cuvântul adevărului în pace, întreg, cinstit, sănătos și întru zile îndelungate.

Să trăiți la mulți ani!

Intr'o stare emoționantă își începe P. S. Sa Părintele Episcop cuvântarea făcând apologia vieții prin următoarea comparație clasică: „Scurtă e clipita vieții, întocmai ca și pânza păianjenului țesută cu afâta măestrie, însă așa de slabă încât la cea mai mică suflare de vânt se risipește“. O mie de ani sunt ca o zi, și ziua ca secunda. Astfel este și trebuie să se înțeleagă raportul între viață și timp. Această formulă a raportului vital se poate observa mai bine la slujitorii sf. Altar. Liniștit și mângăiat trebuie să fie acela care a încrestat în ogorul Neamului, și îndeosebi a ortodoxie, noastre, fapte vrednice de admirat. Intre aceștia este P. C. Părintele Dr. Teodor Botiș. Și dacă am venit și eu să mă bucur de bucuria celui învrednicit să-și vadă 60 ani din viața-i trudnică, am făcut-o pentrucă glasu-lui D-zeu îmi șoptea.

Numelui Tău dau slavă, Doamne, că ai învrednicit patria noastră, aici la granița de Vest cu un fiu ca Teodor Botiș, Tu ai zis Doamne: „Vrednic este lucrătorul de plata sa“. De îndoită cinstite bucuri și înaintea lui Dumnezeu, pentrucă ai muncit zi și noapte pentru a inspira preoșilor Duhul lui Hristos. Să fie oare o mai mare mângăiere, decât aceia de a predica o viață întreagă cu inimă curată pe Hristos, zidind zidul de

granit al preoșimei conservative, atât înainte, în timpul, ca și după războiul mondial.

Cu această certitudine am venit și eu între Voi, ca păstorul Vostru, pentruca să știe și Dumnezeu.

Să trăești la mulți ani.

Aici P. S. Sa a îmbrățișat și sărutat pe părintele Botiș.

Adânc mișcat și emoționat răspunde „Sărbătoritul“. Este o mișcare sufletească, în ceva tainic, care ne îndeamnă totdeauna să mulțumim lui Dumnezeu dela care am primit acel „ce“ care se numește viață. Lui trebuie să-i mulțumesc și să-i fiu recunoscător pentru frumoasa cifră de 60 ani. Cu respect consacrat, îmi aduc aminte de părinții și dascălii mei. Mulțumesc din adâncul sufletului tuturor acelora care mi-au dat teren de activitate, în primul rând P. S. Sale. Vă asigur că P. S. Sa va găsi și pe mai departe sprijinul meu, ori cât de mari ar fi obstacolele vieții. Viața este o alergare continuă, o luptă perpetuă, și ca să poți alerga pe această enigmă a vieții trebuie să-i ști scopul. Pentru noi e de ajuns să îmbrăcăm haină pentru ca să ne dăm seamă de scop. Am propovăduit scopul vieții preoștii — Hristos — timp de 33 ani.

N'am descurajat nici odată în viață, și ca urmare oridecâteori am crezut că sunt învins am biruit. Am fost oșelit. Ca să lupți pe arena vieții trebuie să fi înarmat cu toate armele. M'am născut în sărăcie, am crescut sărac și sunt sărac, dar cu toate acestea n'am disperat. Am arme mult mai neperitoare: armele credinței și iubirii de Neam. N'am fost pesimist niciodată, ci din contră, totdeauna am fost optimist, fapt care mi-a redat idealismul consacrat Școlii. Restul zilelor ce mai am le voui consacra acestei școli ca să corespondă chemării ei. Am căutat să dau Neamului generații în creștinismul lui genuin — ortodoxia. — Mulțumește tuturor celor prezenți.

Sărbătoritul este viu felicitat de consilierii eparhiali și profesorii Academiei teologice.

Gh. Laichici
stud. teolog.

Ortodoxia și românismul în trecutul nostru.

Noua lucrare a P. S. Sale Dlui Episcop Dr. Grigorie Comșa din Arad.

Rar s'a mai întâmplat ca în aceeași persoană să se întrunească atâtea calități distinse și atâtea însușiri admirabile pentru a fi un bun și demn arhieru, ca în persoana Prea Sfinției Sale Dr. Grigorie Comșa, episcopul Aradului.

Ales episcop la tânăra vârstă de 36 de ani, a știut să se impună din primele zile ale păstoririi sale, datorită tocmai acestor însușiri nu numai credincioșilor săi din eparhie, dar și în fața întregii țări. Nu are biserică în dieceza sa pe care să nu o fi vizitat. A sfințit nenumărate lăcașuri dumnezeiești, a rostit pretutindeni predici și a propovăduit ca un adevărat apostol credința noastră strămoșească combătând cu înfricoșată energie acțiunile de propagandă ale bapțiștilor. A luat parte la toate sărbătorile cu caracter național sau cultural de pe întreg teritoriul țării și cu vocea sa melodioasă și de o sonoritate tânguitoare totdeauna a înălțat slujba divină la fastul inspirator de evlavie și de religiozitate.

P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa e mereu activ. Se interesează de toate chestiunile, fie ele cât de mărunte, cari ar intra în cadrul preocupărilor sale arhieresti. Tot sufletul și-l-a închinat apostolatului său generator de forțe noi pentru întărirea ortodoxismului românesc. Muncește atât de mult în interesul bisericii și al clerului, scrie atâtea articole în diversele ziare și reviste, încât ne-am putea întreba când mai are vreme să lucreze la seria impunătoare a cărților sale, cari ies de sub tipar așa zicând cu o regularitate periodică.

De opt ani de zile, de când este episcop la Arad, P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa a publicat vreo 80 de cărți, dintre cari peste 30 de volume de o valoare apreciată de toate cercurile competente. Una dintre lucrările sale a fost premiată de Academia Română, iar celelalte au fost comentate cu deosebită atenție în coloanele ziarelor noastre.

Ultima lucrare a P. S. Sale Dr. Grigorie Comșa este un volum de 232, pagini apărut la Arad cu titlul: „*Ortodoxia și românismul în trecutul nostru*“. Este o carte utilă și prețioasă, sare ridică din umbra trecutului scara nesfârșită a mărețelor fapte românești și naționale, căvârșite de preoții și fruntașii neamului nostru sub imboldul puterii credinței ortodoxe, ca să înalțe apoi pe treptele acestei scări ortodoxismul românesc la supremul rang de făuritor al unității noastre naționale.

P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa ne arată că istoria neamului nostru se confundă în mare parte cu istoria bisericii, că biserica noastră ortodoxă a fost prezentă la toate actele mari ale Românilor, că leagănul neamului nostru este tocmai credința ortodoxă. Apoi cu argumente istorice ne demonstrează că la întemeierea principatelor ortodoxia a jucat un rol im-

portant și ne înfățișează raportul ce a existat între biserică și domnitori. Se ocupă de toată evoluția națională a poporului nostru subliniind pretutindeni participarea ortodoxismului la această evoluție. Astfel ortodoxia și românismul sub Ștefan cel Mare și sub Mihai Viteazul, scoțând în relief rolul domnitorilor în zidirea de biserică și de mănăstiri.

Sunt duitoase paginile cari tratează martirajul mitropoliților ardeleni, schingiuiți pentru românism, îndeosebi persecuțiunile îndurate de mitropolitul Sava Brancovici.

Un interes deosebit prezintă capitolele cari vorbesc despre diaconul Coresi și despre tendința națională în cărțile bisericesti, apoi despre ortodoxia ca izvor al dreptului românesc.

Trecând asupra sbuciumărilor naționale ale Românilor din Transilvania, P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa ne istorisește ce rol avea preoțimea noastră în revoluția lui Horia și în cea a lui Avram Iancu, ce servicii a adus neamului nostru școala confesională și în sfârșit consacră mai multe pagini activității naționale a mitropolitului Andrei Șaguna.

Ca încheiere arată participarea preoțimii ortodoxe la pregătirea și desăvârșirea unirii noastre naționale și înfăptuirii României-Mari, ocupându-se mai pe larg de rolul național al Bisericii ortodoxe din Basarabia sub ocupația sârbească și de rolul bisericii bucovinene.

Sunt foarte judicios argumentate părțile în cari P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa combate diferitele teze susținute de marele nostru istoriograf A. D. Xenopol, reușind a ridica preoțimea noastră ortodoxă la rangul moral și național pe care A. D. Xenopol îl contestă că l-ar fi avut această preoțime în anumite epoci ale trecutului nostru.

Noua lucrare a Prea Sfinției Sale Dr. Grigorie Comșa nu este numai o lucrare istorică, dar este și evidențierea adevărului că sub pavăza și cu ajutorul ortodoxiei românești a putut neamul nostru înregistra cele mai mărețe fapte naționale, cari i-au pregătit calea emancipării și a integrității sale. Această carte va fi pentru generațiile viitoare un izvor îmbelșugat de credință strămoșească și de românism, care va fi menită să formeze încă multe caractere ortodoxe pentru binele bisericii și al țării românești.

A. Cosma junior.

O carte despre Iuliu Vuia.

De *Dr. Grigorie Gh. Comșa*
Episcopul Aradului.

Viața celor ce lucrează la desăvârșirea morală și intelectuală a altora este ca o evangheliă, care ca o ființă vie predică inimii și ochilor oamenilor. O asemenea viață a avut marele luptător național și intelectual bănățean, dascălul Iuliu Vuia.

O vie recunoștință și-a asigurat din partea noastră dl. revizor școlar Ludovic Ciobanu din Timișoara, care prin studiul său: „*Iuliu Vuia*” pe 95 pagini zugrăvește, cu o rară destoinicie și înțelegere, viața și activitatea marelui dascăl bănățean. Noi înțelegem mai bine decât oricine motivele, cari au îndemnat pe dl. Ciobanu să scrie această carte, în care cere să nu uităm de oamenii cari sub scutul bisericii au muncit pentru cultivarea virtuților strămoșești.

Cum viața lui Iuliu Vuia este o candelă care a ars la altarul bisericii strămoșești, este ușor de înțeles recunoștința noastră pentru munca dlui Ciobanu, prin care a făcut să tresară în fața ochilor noștri licăririle unei vieți de muncă și credință.

Autorul cărții ne înfățișează în culori vibrante pe dascălul care în Arad la școala normală ortodoxă a avut profesori pe un Ioan Rusu, Vicențiu Babeș etc. Neștearsă va rămâne icoana ce ne-o zugrăvește autorul despre activitatea învățătoarească a lui Vuia în Comloșul Bănățean, timp de 24 ani. Găsim aici contribuțiile istorice ale dascălului Vuia despre începuturile școlii din Comloș, din anul 1787 prin Oprea Grozescu. Găsim istoricul școlii până la data cea mai recentă și aflăm metoda de cetire practică în vechime, după sistemul „*az-buche*”. Ni se arată și manualele folosite succesiv în școală, în diferite timpuri, începând dela Bucoavnă, Ciaslov, Catehism, Istoria Biblică și Psaltirea.

O activitate unitară și stăruitoare a dezvoltat acest dascăl în Comloș, ținând conferințe cu subiecte din toate domeniile pentru educația integrală a sătenilor. Conferințele se țineau Duminica la sfârșitul Liturghiei, cu concursul celorlalți învățători, între cari se pomeneste cu laudă și dna Aurelia Păcățian, azi soția consilierului eparhial Mihai Păcățian.

Iuliu Vuia înființase și un curs supra-primar cu caracter agricol în Comloș, având și o pepinieră, unde comloșenii au învățat să in-

troducă vițe de vie altoită. La Sân-Nicolaul Mare a înființat o bancă, iar în Comloș o filială a societății culturale „Astra”.

Cât timp a stat în Comloș, Duminică de Duminică și în zile de sărbătoare, premergând serviciului Divin, el concentra în școala sa elevii cursului superior primar și pe cei de repetiție din cursul agricol și le explica evangheliă zilei și însemnătatea sărbătorii. Părinții elevilor erau sistematic alături de aceștia, îmbărbătându-și copiii în calea Domnului, iar când clopotul suna de începerea Liturghiei, convoiul nesfârșit de elevi și popor se îndrepta spre biserica milostivă a lui Hristos, cu încredere în credința prin care un neam se poate mântui.

Protopopul gr. cat. Gheorghe Muntean, cu biserica pe aceeași piață cu cea ortodoxă, plăcut impresionat de acțiunea educativă a școlii lui Vuia, îl întreabă într-o zi pe acesta: Aveți ordin, Dle Vuia, să țineți exortații elevilor?
— „Ordinul e inima mea!” îi răspunde învățătorul neamului.

Gândindu-ne la această laudabilă activitate a regretatului Vuia, să nu credem că aceasta este toată munca lui. Nu. Ani de-arândul a condus pelerinaje de țărani, tineret și școlari la mănăstirea Hodoș-Bodrog, ca să contrabalanseze pelerinajele catolice dela Radna. Pe vremea lui în fiecare an mergeau din fie care sat câte 3—400 creștini în pelerinaj la Hodoș-Bodrog.

Ne bucurăm că dl Cioban găsește cuvinte de admirație pentru protopopul de azi al Comloșului, Dr. Ștefan Cioroianu, care cultivă tineretul în spirit religios, așa cum a făcut dascălul Vuia.

În anul 1910 dascălul Vuia trece în penzie și se așază în Caransebeș, unde timp de 10 ani muncește neîntrerupt în toate societățile culturale. Pe vremea ocupației sârbești a Bănățului, el ajunge închis în Timișoara și în Seghedin, iar scăpând de acolo ajunge secretar general al consiliului național bănățean. Sârbi îl urăsc din cauza că el era pentru integritatea Bănățului. Se refugiază la Sibiu și luptă pentru Bănat. Tot în Sibiu el pune bază „Asociației generale a învățătorilor din Transilvania, Bănat și Crisana”.

La vârsta de 54 ani, după ce făcuse baccalaureatul, s'a înscris la cursul de profesori de pe lângă universitatea din Cluj și termină cu nota „foarte bine”. Ajunge profesor la școala normală din Caransebeș, unde funcționează până în 1929.

Desvoltă o activitate pedagogică — literară

exemplară — publicând vre-o 25 cărți didactice pentru cursul primar, precum cărți de citire, curs practic pentru limba română, geografie, constituție, agricultura, Legumicultura etc.

Toată activitatea lui radiază de suflul Evangheliei lui Hristos.

A murit în anul 1933, ca o lumânare, care se stinge după ce a ars o viață întreagă, ca să lumineze altora. A închis ochii, lăsând și altora pildă cum să lucreze în ogorul sufletesc al neamului. A iubit biserica, pentru că știa că ea îi deschide ușa cerească, pe care trecând va lăuda și în Cer pe Domnul Dumnezeu, care i-a dat rolul de dascăl al unui neam.

Ce amintiri mai păstrăm noi cei de azi, marilor dascăli ai neamului? În special, învățătorii de azi calcă ei oare pe temelii tradiției? Cei mai mulți, de siguri, sunt cu bise. Ica, ba putem zice că partea zdrobitor de covârșitoare a dascălilor de azi. Dar noi am voi ca toți să fie fiii buni ai bisericii. Să citească biografia dascălului Vuia și vor vedea că drumul lui trebuie să fie și al dascălilor de azi.

Mare ar fi mângâierea noastră dacă învățătorul de azi nu s'ar mărgini numai la școală. Căci întreaga viață este o școală în care trebuie să se îndrumeze viața serioasă, cumpătată, religioasă, orânduită într-o lume susținută de forțele morale și responsabile ale spiritului.

Evocarea activității lui Iuliu Vuia este evocarea forțelor bisericii, care a știut să aline necazuri și dureri, să croiască drumuri și să susțină sufletul integral al unui neam.

Congresul misionarilor ortodocși în Chișinău.

După cum s'a anunțat în revista noastră, în zilele de 28, 29, 30, 31 Oct. și 1 Nov. a. c. s'a ținut în Chișinăul Basarabiei Congresul misionarilor din România, la care a participat ca reprezentant al Sfântului Sinod P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie. P. S. Sa a fost însoțit din eparhia noastră de părintele Arhimandrit Morușca, protopopul Dr. P. Țucra din Timișoara și misionarul eparhial Z. Brădean.

În ziua a doua P. S. Sa Episcopul Grigorie a ținut, în fața congresului, o conferință despre Apostolatul laic, care a fost ascultată cu mult interes și răsplătită cu ropote de aplauze.

Congresul a fost bine cercetat de preoțimea ortodoxă din toate eparhiile din România. Sub prezidiul I. P. Sfințitului Mitropolit

Grigorie, P. S. Sa Episcopul Grigorie și Arhiepiscopilor Tit Sîmedrea și Dionisie Tîghineanul s'au adus mai multe desiderate, pe care le vom publica și noi într'unul din numerile viitoare ale organului nostru.

Pagina cathetică.

Materialul de Religie pentru cl. I. primară.

22. Învierea și înălțarea Domnului.

Când se lumina spre *ziua cea dintâiu a săptămânii*, cutremur mare s'a făcut. Ingerul Domnului venind a prăvălit piatra de pe mormânt. Cei ce păziau s'au făcut ca niște morți de frică.

Niște femei au venit la mormânt, răsărind soarele. Au văzut piatra răsturnată. Și le-a zis lor Ingerul: *Iisus Nazarineanul s'a sculat*. Nu este aici. Ele au alergat și au spus învățăcelilor. *Învățăcelii* au venit și au văzut și au crezut, că **Hristos a înviat**.

După ce a înviat Iisus, s'a arătat timp de **40 zile**, grăind cele pentru împărăția lui Dumnezeu. În ziua a patruzecia a scos Iisus învățăcelii pe muntele **Maslinilor**. Ridicându-și mâinile i-a *binecuvântat* și s'a înălțat la cer și a șezut deadreapta Tatălui.

*

ad. 22. Lecția cuprinde două evenimente. Având în vedere, că și în vechile programe au fost cuprinse, nu vom scrie despre felul cum să fie făcute lecțiile, ce învățători să se scoată din ele, ce obiceiuri să fie cunoscute în legătură cu sărbătorile Paștilor și Înălțării Domnului.

Ca și altădată, vom evidenția un amănunt. Găsim și manuale, cari vrând să întregască relatările sfinților Evangheliști, ne dau erori științifice grave, întocmai ca și cea privitoare la motivul dușmăniei iudeilor împotriva lui Iisus Hristos. De fapt, sfințele Evangheliști relatează Învierea Domnului intrând în medias res. Autorii clasici, mai ales autorii marelor e-popee, intră de obicei în medias res, ca apoi să istorisească antecedentele prin rostul unui erou. Deosebirea între acești autori și între sfinții Evangheliști, în special aici, la istorisirea Învierii Domnului, este, că aceștia intră în miezul istorisirii, dar nu revin asupra celor ce au precedat, cum fac aceia.

De aci apoi erorile științifice de cari am pomenit. De aci eroarea, că unii istorisesc în lecții, în predici chiar, despre Învierea Domnului, cam în chipul următor: „...Ingerul Domnului venind a prăvălit piatra de pe mormânt. Iisus s'a sculat, a înviat...“ și așa mai departe. Ba, unul, adept al așa numitelui

școale active, istorisla astfel: „... Ingerul Domnului strălucind ca un fulger în întunec, a zburat lângă mormânt. Cu un singur deget a răsturnat piatra cea mare de pe mormânt. Iisus era culcat în mormânt. Ingerul a strigat: Iisuse, e ziua a treia. Iisus a deschis ochii, a înviat. Ingerul i-a întins mâna și l-a sculat...“

Cu alte cuvinte, stăm aci în fața unei erori științifice, istorice și dogmatice și eroarea e îmbrăcată în fantezie și în vorbe fantastice. E de dorit să revenim la adevărul istoric. Cum sfinții Evangheliști nu enareză însuș momentul Invierii, noi îl vom stabili din enararea celorlalte momente ce s'au succedat. Astfel,

Duminecă des de dimineață Hristos a înviat și a ieșit din mormânt fără să prăvălească piatra, fără să rupă pecețile. Străjerii nu l-au văzut. Ei păziau mormântul fără să știe, că mormântul era gol. Când se lumina spre ziua cea... și așa mai departe. Frica paznicilor se poate motiva cu cutremurul, cu arătarea ingerului, cu prăvălirea pietrii și mai presus de toate: că mormântul era gol.

Cu această lecție am încheiat și trimestrul al treilea, adică materialul contemplat de noi pentru întreg anul școlar.

Mai târziu, nu precizăm când, vom continua, luând materialul de Religie pentru clasa II. primară.

Și până atunci anticipăm următoarele: Toate lecțiile din clasa I. vor fi repetite în clasa II. și întregite, amplificate într'o măsură, pe care ici colo am arătat-o în însemnările noastre de până aci.

Afară de amplificarea singuraticelor lecții, vom lua și lecții nouă, cari în manual — dacă vom ajunge să-l dăm — vor fi intercalate între lecțiile clasei I. Proiectul nostru este, ca în manual să fie cam tot două lecții pentru clasa I. amplificate însă și pentru a doua clasă și o lecție numai pentru clasa a II. La amplificările și la lecțiile proiectate pentru clasa II. vom întrebuița în manual litere de tipar deosebite. Afară de aceasta vom însemna cu o steluță (*) amplificările și lecțiile nouă proiectate numai pentru clasa II.

Suntem de părerea, că materiile de Religie pentru clasele școalei primare trebuiesc astfel alese, ca din ele să se poată scoate învățăturile de credință și de morală cuprinse în catehisme. Noi luăm drept bază, „Mărturisirea ortodoxă“ de Mitropolitul Petru Movilă și Catehismul părintelui Ioan Mihălcescu. În clasele I-IV ale școalei primare se vor atinge în câte o lecție toate întrebările și răspunsurile din Mărturisirea ortodoxă respectiv din catehismul pomenit, care de altfel e redactat în temeiul celei dintâi. Clasele VI-VII, numite cu oarecare emfază, curs superior, cu puține excepții sunt slab cercetate și astfel aproape numai fictive. Pentru acestea nu putem lăsa în cursul inferior netratate chestiile din catehism. Unde aceste clase superioare există, vom lua catehismul propriu zis, în-

tregindu-l pas de pas cu istorioara învățată în cursul inferior, din care s'a scos acea învățătură. Firește în cursul superior al școalei primare se vor lua și părți alese din istoria bisericească, apoi părți din liturgică.

În dreptul fiecărei întrebări pentru recapitularea materialului din clasa I-IV. vom indica în manual numărul ei și al răspunsului precum se află în Mărturisirea ortodoxă și în catehism. Prin aceasta nu vrem să zicem, că la întrebarea noastră să primim răspunsul din cărțile pomenite, dar ținem ca răspunsul elevului ori cât ar fi de scurt, să cuprindă miezul răspunsului din Mărturisirea ortodoxă.

Cunoștințele practice, adică cele din Liturgică, luate în clasa I-IV încă vor fi recapitulate prin întrebări. La acestea vom indica însuș răspunsul; spre a nu fi constrânși să facem trimiteri la cărți, ce nu sunt tot deauna la îndemână.

De încheiere, reamintim, că am dat materialul acesta și am scris despre el în numerele 37-48 din acest an ale revistei „Biserica și Școala“ și rugăm din nou pe frații preoți, cari au urmărit lecțiile și însemnările publicate de noi, să își facă observările, aducându-ni-le la cunoștință.

Preotul Florea Codreanu.

INFORMAȚIUNI.

Revenire la Biserica mamă. La statul directorului școlar Gh. Mihuța din Ghioroc, a revenit la Biserica strămoșilor săi, familia lui Micoară Teodor din Sinteia mare, ai cărei părinți trecuseră înainte cu câțiva decenii prin momeli la gr. catolici.

Să fie blueventă aceasta familie în sânul Bisericii ortodoxe și să fie urmată și de ceilalți uniști din Sinteia mare defecționați dela Biserica ortodoxă.

Congresul preoțesc. Congresul proiectat a se ține la Craiova, a fost amânat.

Data când se va ține, se va publica la timp.

Incasarea dărilor eparhiale. Este cunoscut că în urma reducerilor bugetare de stat, eparhia are de plătit din bugetul propriu mai mulți funcționari, cheltueli materiale diferite și are să acopere o mulțime de alte necesități financiare.

Invităm deci factorii cu cădere să binevoiască a accelera încasarea dărilor eparhiale.

Consiliul Eparhial.

Nr. 6879/1933.

Comunicat.

Din procesul verbal luat în Arad la 10 Oct. a. c. cu prilejul întrunirii Adunării generale a Secției Arad, ca parte a Asociației clerului „Andrei Șaguna“,

se constată că mulți preoți restează cu taxele de membru al acestei Asociații și că aceste restanțe din an în an se înmulțesc.

Având în vedere, că înființarea acestei Asociații s'a făcut la dorința generală a clerului.

Având în vedere că scopul înființării acestei Asociații a fost și este apărarea intereselor preoțimii :

Așteptăm cu tot dreptul și invităm pe Cucernicii Preoți să achite regulat taxele de membru al Asociației și, în primul loc, taxele restante fără a mai aștepta solicitări și eventual rețineri din salariu.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 13 Noemvrie 1933.

ss. **GRIGORIE**
Episcop.

Nr. 7003/1933.

Comunicat.

Onor. Consiliul Central Bisericesc din București, cu adresa No. 9779/933, ne comunică următoarele :

„Ministerul Sănătății cu adresa Nr. 71627/933 ne semnaleză câteva cazuri în care persoane decedate în urma unor boli molișoase, au fost îngropate cu întârziere din cauza absenței parohului din localitate și a refuzului preoților vecini de a oficia, fără încuviințarea parohului respectiv.

Cum astfel de cazuri, sunt periculoase pentru sănătatea publică, întârziind desinfecția și facilitând răspândirea epidemiei, vă rugăm să binevoiți a dispune ca în asemenea cazuri slujba înmormântării, în lipsa parohului respectiv, să poată fi oficiată în timpul necesar de către unul din preoții vecini.“

Ceeace aducem la cunoștință Cucernicilor preoți spre conformare.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 13 Noemvrie 1933.

Grigorie.
episcop.

Parohii vacante.

Conform ord. Ven. Consiliu Eparhial 6746/1933, se publică concurs cu termen de 30 de zile, pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia vacantă din **Dobrești**.

Venite :

1. Sesia parohială, 31 jug. arător și fânaș.
2. Intravilanul parohial $\frac{1}{2}$ jug.
3. Stolele legale.
4. Birul legal, care se ia în concurs din oficiu.
5. Intregirea dotației dela Stat.
6. Locuință nu este, preotul ales se va îngriji de locuință.

Parohia e de clasa III-a.

Alesul va suporta toate impoz. după beneficiul său preoțesc și va catehiza la școala din loc fără altă renumerație.

Recurenții să vor prezenta în sf. biserică pentru a cânta și a predica în vre'o Duminică, cu încuviințarea protopopului.

Consiliul parohial ort. din Dobrești.

În înțelegere cu : *Ioan Trifu*, protopop.

— □ —

2—3

Conform ord. Ven. Consiliu Eparhial Nr. 6746/1933 să publică concurs cu termen de 30 de zile, pentru îndeplinirea postului de paroh, la parohia vacantă din **Vizma**, pp. **Balinț**.

Venite :

1. Sesia parohială 31 jug. arător și fânaș.
2. Intravilanul $\frac{1}{2}$ jug.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Locuință în școala veche confesională.
6. Intregirea dotației dela Stat, după ce va fi luată în buget.

Parohia e de clasa III-a.

Alesul va suporta impozitele după beneficiul său preoțesc.

Alesul va catehiza la școala primară din loc, fără altă renumerație.

Recurenții, cu încuviințarea protopresbiterului tractual din **Balinț**, se vor prezenta într'o Duminică în sf. biserică pentru a cânta și a predica.

Consiliul parohial ort. rom. din **Vizma**.

În înțelegere cu : *Ioan Trifu*, protopop.

— □ —

2—3

Conform rez. Ven. Consiliul eparhial Nr. 7099/1933, pentru îndeplinirea parohiei **luonești** cu filia **Țărmure** din protopopiatul **Hălmagului**, devenită vacantă prin pensionarea preotului **Sinesie Șerban**, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Beneficiile sunt următoarele :

1. Birul parohial legal; câte 15 litri de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.
2. Stolele legale.
3. Intregirea de salariu dela Stat, după ce va fi luat în buget.

Casă parohială nu este; alesul se va îngriji de locuință în comună pe spesele sale.

Parohia este de clasa III-a (treia).

Concurenții la aceasta parohie se vor prezenta în vre-o duminică sau sârbătoare în sf-tele bisericii din **luonești** și **Țărmure** pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorice, având avizul prealabil al protopopului tractual; iar cererile adresate Consiliului

parohial din Iuonești-Țărmure le vor înainta în termenul concursului Oficiului protopopesc ort. rom. Hălmagiu.

Concurenții vor ține seamă întru toate de prevederile §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Consiliul parohial.

In înțelegere cu Protopop : Ștefan Bogdan.

— □ —

2—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial Nr. 6826/933, pentru îndeplinirea parohiei Tisa din protopopiatul Hălmagiului, devenită vacantă prin decedarea parohului Ștefan Șerban, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Beneficiile sunt următoarele :

1. Birul parohial legal; câte 15 litri cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

2. Competința de lemne din pădurea bisericeii, așa cum a fost în trecut.

3. Stolele legale.

4. Intregirea de salariu dela Stat. Pe anul bugetar 1933 - 934 nu e provăzut în bugetul Statului.

Casă parohială nu este; alesul se va îngriji de locuință în comună.

Parohia este de clasa III. (treia).

Concurenții la aceasta parohie se vor prezenta în vre-o duminică sau sărbătoare în sf. biserică din Tisa, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, având avizul prealabil al protopopului actual; își vor înainta cererile în termenul concursului — adresate Consiliului parohial din Tisa, — la Oficiul protopopesc ort. rom. Hălmagiu.

Concurenții se vor ținea strict de prevederile §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Tisa, din ședința Consiliului parohial ținută la 26 Oct. 1933.

ss. Pr. Victor Giurgiu,
președinte.

Gheorghe Trifan,
notar.

In înțelegere cu: Ștefan Bogdan protopop.

— o —

2—3

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 6643/1933, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile pentru îndeplinirea parohiei II. vacante din comuna Nadăș, protopopiatul Șiriel.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Uzufuctul unei sesiuni parohiale în extenziunea ei de azi și anume 32 Jughere cad. parte teren arabil, parte fânaș, cu drept cuvenit de pădure și pășune.

2. Până ce Consiliul parohial va putea ridica casă parohială, se va îngriji să dea locuință preotului ales.

3. Stolele legale.

4. Birul preoțesc, conform coalei B, care se ia în concurs din oficiu.

Se observează că parohia nu e prevăzută în bugetul Statului pe 1933/34,

La aceasta parohie pot concura și reflectanți cu calificare de clasa II-a.

Alesul va avea să catehizeze în școala primară de stat fără altă remunerațiune și să achite toate impozitele după întreg beneficiul dela parohie.

Cererile de concurs însoțite de certificatele justificative adresate Consiliului parohial ort. rom. din Nadăș, protopopiatul Șiriel, se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. în Șiria; iar reflectanții, cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, se vor prezenta în sf. biserică din Nadăș spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Consiliul Parohial

In înțelegere cu: Aurel Adamovici protopop.

— □ —

3—3

Concurs repetit.

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 6292/932, pentru îndeplinirea parohiei Vârfurile (Ciuciu), protopopiatul Gurahonț, devenită vacantă prin mutarea preotului Ioan Lorinț la Mănerău, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele parohiei sunt cele din coala B.

1. Birul parohial legal.

2. Stolele legale.

3 Casă parohială cu grădină (fosta școală confesională).

4. Parohia fiind vacantă la f. a., nu e luată în bugetul Statului pe a. bugetar 1933 | 34, deci cade în prevederile comunicate de V. Consiliu Eparhial Nr. 3005 | 933 aliniatul 4 (Nr. 22 „Biserica și Școala“.)

Parohia e de clasa III-a (a treia). Parohul ales va predica regulat, va catehiza elevii dela școlile primare, și va suporta impozitele după beneficiul său.

Cei ce doresc a compete la aceasta parohie, vor înainta recursele — adresate Consiliului parohial din Vârfurile (Ciuciu) — la oficiul protopopesc din Gurahonț, în termenul concursului, și pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, se vor prezenta în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Consiliul parohial.

In conțelegere cu: Constantin Lazar, protopop.

— □ —

2—3